

πει γὰρ κλέψω τὰς ἄλλας· ἐπειδὴ ἄπο τὸ νὰ μὴ ἔ-
 χῃ ἐδικάτω δὲν ἔπεται ἡ ἀνάγκη τῆ, ὅτι πρέπει νὰ
 συγχίξῃ τὰς ἄλλας, ἐν ᾧ ἠμπορεῖ νὰ ἀποκτήσῃ καὶ
 αὐτὸς μὲ ἕξοπον τιμημύον καὶ δίκαιον. Ψυδὸς παρο-
 μοίως ἦτον καὶ ὁ συλλογισμὸς τῆς Καρτεσιανῶν, ὅτι ἀ-
 νίσως ἡ ἰδέα τῆ Θεῶ δὲν ἀποκτᾶται ἀμέσως διὰ τῆς
 αἰδήσεων, εἶναι ἔμφυτος· ἀλλὰ μὴ ἀμέσως διὰ τῆς
 αἰδήσεων δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀποκτηθῇ· ἐπειδὴ ὁ Θεός,
 ὄντας ἀσώματος, δὲν ἐνεργεῖ εἰς τὰς αἰδήσεις· λοι-
 πὸν ἡ ἰδέα τῆ Θεῶ εἶναι ἔμφυτος· ἐπειδὴ ἄπο τὸ νὰ
 μὴ ἀποκτᾶται αὐτὴ ἡ ἰδέα ἀμέσως διὰ τῆς αἰδή-
 σεων, δὲν ἔπεται ἀναγκαίως νὰ εἶναι ἔμφυτος, ἐπει-
 δὴ ἠμπορεῖ νὰ ἀποκτηθῇ, καθὼς καὶ ἀποκτᾶται, διὰ
 συλλογισμῶ.

§. Β'.

Περὶ Συμπλεκτικῶν.

Συμπλεκτικοὶ λέγονται οἱ συλλογισμοὶ ἐκεῖνοι,
 εἰς τὰς ὁποίας ἡ μείζων εἶναι πρότασις συμπλεκτι-
 κή, καὶ ἀποφατικὴ ἐνταύτῃ, καθὼς· κανένας δὲν ἠμ-
 πορεῖ νὰ εἶναι ἐνταύτῃ εἰς τὴν Πρώμην, καὶ εἰς τὸ
 Παρίσι· ἀλλὰ μὴ ὁ δεῖνα τὸν δεῖνα καιρὸν ἦτον εἰς
 τὴν Πρώμην· λοιπὸν δὲν ἦτον τότε εἰς τὸ Παρίσι.

Διὰ τὰ ἀληθεύον αὐτοὶ οἱ Συλλογισμοὶ, πρέπει
 τὰ δύο πράγματα νὰ εἶναι ἀσύμπτωτα, καὶ νὰ ἀπο-
 κλείωνται ἀπ' ἀλλήλων, εἰς ἕξοπον ὅπε ὄντας εἷνα,
 νὰ μὴ ἠμπορῇ νὰ εἶναι τὸ ἄλλο. Ὅθεν ψυδὸς ἠ-
 θελεν εἶναι, αὐ ἔλεγε τινὰς· δὲν ἠμπορεῖ εἷνας εἰς
 τὸν αὐτὸν καιρὸν νὰ κοιμᾶται ἡσυχᾶ, καὶ νὰ ὀδύῃ·
 ἀλλὰ μὴ ὁ δεῖνα ὀδύει· λοιπὸν δὲν κοιμᾶται· ἐ-
 πειδὴ αὐτὰ τὰ δύο συμπίπτειν, καὶ ἠμπορῶν νὰ εἶναι
 εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ τὰ δύο, μάλιστα ὅταν ταξι-
 δέῃ τινὰς εἰς τὸ πλοῖον.

§. Γ'.

§. Γ'.

Περὶ Διαζώκτικῶν.

Οἱ Συλλογισμοὶ εἶναι διαζώκτικοί, ἐπὶ τῶν ἢ μείζων πρότασις εἶναι διαζώκτικὴ, καθὼς· κάθε εἴσα εἶναι ἢ πνευματικὴ, ἢ σωματικὴ· ἀλλὰ μὴ ἢ ψυχὴ δὲ εἶναι σωματικὴ· λοιπὸν εἶναι πνευματικὴ· ἢ, ἀλλὰ μὴ ἢ ψυχὴ εἶναι πνευματικὴ· λοιπὸν ἢ ψυχὴ δὲ εἶναι σωματικὴ.

Εἰς τῶν τὸν τελευταῖον τρόπον εὐκόλα ἠμπορῶν νὰ γυρίσεν εἰς συμπλεκτικὴς, ἀλλάζοντας τὴν μείζονα εἴσα· καμμία εἴσα δὲ ἠμπορεῖ νὰ εἶναι εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν πνευματικὴ, καὶ σωματικὴ· ἀλλὰ μὴ ἢ ψυχὴ εἶναι πνευματικὴ· λοιπὸν δὲ εἶναι σωματικὴ.

Εἰς ὁμοιότητα τῶν τῶν συλλογισμῶν ἀπαιτεῖται ἀ· τὰ δύο πράγματα, ὅπερ διαζώκνυται, νὰ εἶναι ἀληθινὰ ἀσύμππωτα. β'. νὰ μὴ εἶναι ἀμεταξύ εἰς αὐτὰ (τὰ δύο) κανένα μέσον· διὰ τὴν γελοιῶδες ἠθελεν εἶναι ἀν' ἔλεγε τινὰς· κάθε πρᾶγμα εἶναι μακρὸν, ἢ πλατὺ· ἀλλὰ μὴ ὁ θάλαμος εἶναι μακρὸς· λοιπὸν δὲ εἶναι πλατὺς· ὡς ἐν ὅπερ τὸ μακρὸν, καὶ πλάτος ἠμπορῶν ὀξείρεται νὰ σαθῶν μαζὶ εἰς εἴσα καὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον. Ὀμοίως γελοιῶδες ἠθελεν εἶναι ἀν' ἔλεγε· οἱ Κινέζοι εἶναι ἢ Χριστιανοί, ἢ Μωαμεθανοί· ἀλλὰ μὴ δὲ εἶναι Χριστιανοί· λοιπὸν εἶναι Μωαμεθανοί· ἐπειδὴ ἠμπορῶν νὰ εἶναι ἀκόμη καὶ Ἑβραῖοι, ἢ Ἑθνοκαί, καθὼς καὶ εἶναι.

ΑΡΘΡΟΝ Ε΄.

Τίμη πρότω οἱ σωθέντοι Συλλογισμοὶ ὑπάγονται εἰς τὸν καθόλου Καθόλου τῆς ἀπλῶν.

Οἱ σωθέντοι Συλλογισμοὶ ἔχον ὅλοι καὶ αὐτοὶ μίαν πρότασιν καθόλου ἢ προσκειμένην, ἢ ὑπακρομένην· καὶ ἀπὸ τῆς ἀλήθειαν, ἢ τὸ ψεῦδος αὐτῆς τῆς προτάσεως κρέμαται προσημῶς ἢ ἀλήθεια, ἢ τὸ ψεῦδος τῆς καθενός· ὅθεν ὁ λογικὸς κανὼν, ὅπως ἐδώκαμεν ὡς τῆς κείναι τῆς ἀπλῶς, ἢμπορεῖ παρομοίως νὰ χρησιμώσῃ καὶ εἰς τῆς κείναι τῆς σωθέντων.

Λοιπὸν ὡς πρὸς τῆς συμπλεκτικὰς, καὶ διαζυκτικὰς τὸ πρᾶγμα εἶναι φανερόν· ἐπειδὴ δὲν ἢμπορεῖ νὰ ἀμφιβάλλῃ τινὰς, ὅτι αἱ προτάσεις, Κανένας δὲν ἢμπορεῖ νὰ εἶναι ἐνταύτῃ εἰς τῆς Πρώτῳ καὶ εἰς τὸ Παρίσι· καὶ, Κάθε εἶσα εἶναι ἢ πνευματικὴ, ἢ σωματικὴ, εἶναι καθόλου προτάσεις.

Ὅσον δὲ δια τῆς ὑποθετικὰς, εἶναι παρομοίως εὐκολὸν νὰ δειχθῇ ὅτι ἢ μείζων, ὅπως ὡς ἔχει τῆς ὑπόθεσιν, ἰσοδυναμεῖ πάντοτε μὲ μίαν καθόλου.

Ἐπειδὴ εἰς τῆς πρώτῳ πῶσιν, ἢ καθόλου πρότασις εἶναι, ὅπως δέσονται Μίδροι καὶ κισσιεῖδες, καὶ τὰλλα σημεῖα τῆς κρατῆρων, ἐκεῖ πρέπει νὰ ἦτον μίαν φοράν κρατῆρες· εἰς τῆς δεύτεραν εἶναι· ἐκεῖνος, ὅπως δὲν ἔσφαλλε δὲν εἶναι ἀξίος ἐλέγχου· εἰς τῆς τρίτῳ εἶναι· κανένα ἔργον δὲν ὑπάρχει, χωρὶς νὰ τὸ εἰργάσῃ τινὰς· ἢ κανένα ἀποτέλεσμα δὲν εἶναι χωρὶς τῆς αἰτίας· εἰς τῆς τέταρτῳ· κανένας ἐκλεγεμένος δὲν ἢμπορεῖ νὰ ὑπολεσθῇ, χωρὶς νὰ ψάθῃ ὁ Θεός· εἰς τῆς πέμπτῳ, ἐκεῖνος ὅπως δὲν ἀγνάται μὲ τὰς ἀναγκαίας γνώσεις, πρέπει νὰ τὰς

τάς μάθη· καὶ ἡ ἀλήθεια τῆς προειρημύων συλλογισμῶν, ἀνάγεται ἀπὸ τῆς ἀλήθειαν τῶν τῆς καθόλου προτάσεων, καθὼς ἐξ ἐναντίας τὸ ψεῦδος τῆς ἄλλων, ὅπερ ἀνεφέραμεν, προσέρχεται ἀπὸ τὸ ψεῦδος τῆς καθόλου προτάσεων, ὅπερ ἀφείχονται εἰς αὐτές.

Ἐπειδὴ εἰς τὸν πρῶτον φερέχεται ἡ καθόλου πρότασις, ὅτι καθεὶς πλανήτης πρέπει ἀναγκαιῶς νὰ ἔχη τὰς κατοίκους τῆς εἰς τὸν δεύτερον· ἐκεῖνο ὅπερ δὲν εἶναι ἀμάρτημα, δὲν εἶναι ἀξίον ἐλέγχου· εἰς τὸν τρίτον· πάντῃ σώμα δὲν ἢμπορεῖ νὰ ἐλκυθῆ χωρὶς συμπάθειαν· εἰς τὸν τέταρτον· ὅλοι οἱ ἄπιστοι εἶναι Μωαμεθανοί· εἰς τὸν πέμπτον· ἐκεῖνος ὅπερ δὲν ἔχει ἐδικόντα πρέπει νὰ κλέπτη τὰ τῆς ἄλλων· εἰς τὸν ἕκτον· ὅλαι αἱ ἰδέαι, ὅπερ δὲν ἀποκτῶνται ἀμέσως διὰ τῆς αἰσθήσεων, εἶναι ἔμφυτοι· αἱ ὁποῖαι ὅλαι καθόλου τὸ βλέπει ἀρκετὰ πόσον εἶναι μακρὰν ἀπὸ τῆς ἀλήθειαν.

Διὰ νὰ διακρίνη λοιπὸν τινὰς τὰς ἀληθινὰς συλλογισμὰς ἀπὸ τὰς ψευδεῖς, ἄλλος κανὼν δὲν εἶναι ἀναγκαῖος, ἔξω ἀπὸ τὸν προτεθέντα ρηθὲν κανόνα μας· καὶ ἐπειδὴ τὸ ψεῦδος συνηθίζει νὰ πίπτῃ προηγουμένως εἰς τῆς καθόλου προτάσεων, τὰτ' ἔστι τῆς μείζονα κατ' ἡμᾶς, εἰς αὐτῆς προηγουμένως πρέπει νὰ προσέχη καθόλου.

Ὅχι ὅτι δὲν ἢμπορεῖ κἄμμιαν φεραῖ νὰ πέσῃ καὶ εἰς τῆς ἐλάσσονα, τὰτ' ἔστι τὴν ἐπὶ μέρας, ἢ κατ' ἑκάστα, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἔργον ταύτης εἶναι μόνον νὰ δείξῃ, ἀπίσως τὸ ὑποκείμενον, καὶ ἔσ' ὁ λόγος, ὑπάγεται, ἢ δὲν ὑπάγεται εἰς μίαν δοθεῖσαν κλάσιν· εἶναι δυσκολώτερον νὰ ἀπατηθῆ τινὰς εἰς αὐτῆς. Ἐπειδὴ καθόλου σχεδὸν ἰξόρει εἰς ποῖον γένος, ἢ εἶδος ὑπάγεται τὸ καθεὶς πράγμα· καὶ βέβαια ὅσον ὀλίγας γνώσεις καὶ αὐτὸ ἔχη τινὰς, δὲν θέλει εἰπῆ ποτὲ, ὅτι ἡ δρυς εἶναι ζῶον, ἢ ἡ τίγρις φυτὸν, ἢ ὁ χρυσὸς πέτρα, ἢ ὁ ἀδάμας μέταλλον, ἢ ἡ φιλαργυρία ἀρετὴ, ἢ ἡ ὁποῖα κακία.

τὸν συλλογισμὸν ἐνθύμημα· ἐπειδὴ ῥηόμενος μὲ τὸ το
ὁ συλλογισμὸς σιωπομώτερος, εἶναι ἐνεργητικώτερος, καὶ
πλέον ἀκολομνημόνδτος.

Μερικαῖς φοραῖς μάλιστα τὸ ἐνθύμημα συσέλλεται
εἰς μίαν μόνον πρότασιν, καὶ τότε ὀνομάζεται γνώμη
ἐνθυμηματικὴ, καθὼς ἐκείνη τῷ Ἀριστοτέλει· θνη-
τὸς ὢν μὴ φυλάσσει ἔχθραν ἀθάνατον· ἢ ὁποῖα ἰσο-
δυναμεῖ μὲ τὸ ἐνθύμημα, εἶσαι θνητὸς, λοιπὸν μὴ
φυλάσσει ἔχθραν ἀθάνατον· εἰς τὸ ὁποῖον ὑπακέεται
ἢ καθόλου πρότασις, ἐκεῖνος ὅπῃ εἶναι θνητὸς, δεῖ
πρέπειε νὰ φυλάσσει ἔχθραν ἀθάνατον.

Ὅποτεν ὅμως καὶ τὸ εἶναι, καὶ τὸ ἄλλο τῶν τεθρύτων
ἢ εἶναι δύσκολον νὰ ὑπονοηθῇ, ἢ δεῖ εἶναι βέβαιον,
τότε ἤθελεν εἶναι ἐλάττωμα γὰρ τὸ πᾶσαιφωμν.
Ὅθεν κακῶς ἤθελεν εἰπῆ τινὰς· ἢ ψυχὴ νοεῖ· λοι-
πὸν εἶναι ἀπλή. Ἐπειδὴ ἡ ἀναφορὰ, ὅπῃ ἔχει ἢ
νόησις πρὸς τὴν ἀπλότητα τῆς ἐσίας, ὅπῃ νοεῖ, δεῖ
εἶναι τὸσον σαφὴς καὶ ἐναργῆς, ὅπῃ νὰ τὴν ἐνοῆ
καθ' εἶναι καὶ πρῶτῳ ἀκολύ. Ἐδῶ μάλιστα δεῖ ἀρ-
κεῖ μῆτε τὸ νὰ προδέσῃ τινὰς τὴν καθόλου πρότα-
σιν τὴν, καθὼς ἐστὶ ἀναφορῆς πρέπει ἀναγκαίως
νὰ εἶναι ἀπλή, ἀλλὰ πρέπει ἀκόμη νὰ προδέσῃ καὶ
τὴν ἀπόδειξιν, καὶ νὰ κάμῃ εἶναι ἐπιχείρημα.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν Ζ'.

Περὶ Ε'πιχειρήματος.

Τὸ Ε'πιχείρημα εἶναι, καθὼς εἶπαμεν ἀνωτέρω
(Κεφ. Α'. σελ. 84.), εἶναι συλλογισμὸς, τῷ ὁποίῳ εἰς
τὸ εἶναι ἢ τὸ ἄλλο, ἢ καὶ εἰς τὰ δύο τεθρύτα προδέ-
τεται ἢ ἀπόδειξις, ὅποτεν δεῖ εἶναι σαφὴ καθ' εἶναι
τὰ καὶ ἐναργῆ, τῷ ὁποίῳ ἐδέσαμεν καὶ τὰ πᾶσαιφω-
ματα.

Ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ ψεῦδος τῶ ἐπιχειρήματος κείνεται εὐκόλα ἄπο τῶ δύαμιν τῶ συλλογισμῶν, ἢ τῶ ὁποίων δείχνονται αἱ ἀρτάσεις τε.

Ὅθεν ἐπιπύω εἰς αὐτὸ δὲν μῦει νὰ προθέσωμιν ἄλλο, εἰμὴ ὅτι αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι ἴσως τὸ πλέον συνειθέτερον, καὶ φρασιωτέρας χρήσεως· μάλιστα δὲν εἶναι λόγος, ἢ συλλογισμὸς, ὅπῃ νὰ μὴ ἢμπορῇ νὰ μεταπέση εἰς ἐπιχείρημα· ὅθεν ὁ Συγγραφεὺς τῆς Τέχνης τῶ ποεῖν (Μέρ. Γ'. Κεφ. 15.) ἀδρατρεῖ κάλλιστα, ὅτι ἡ δημογορία τῶ Κικέρωνος ὑπὲρ τῶ Μίλωνος ἢμπορεῖ ὅλη νὰ ἀναχθῇ εἰς τῶτο τὸ ἐπιχείρημα· ὁποῖος ἐπιβελλέεται τῶ ζωῶ ἄλλε, δικαίως ἢμπορεῖ νὰ φοιδθῇ ἄπο ἐκεῖνον· τὸ ὁποῖον τὸ δείχνει ὁ Κικέρων ἄπο τὸ φυσικὸν δικαίωμα, ἄπο τὸ δικαίωμα τῶ ἔθνῶν, ἄπο τὰ φραδείγματα, κ. τ. λ. Ἀλλὰ μὴ ὁ Κλώδιος ἐπεβελλέθη τῶ ζωῶ τῶ Μίλωνος· τὸ ὁποῖον τὸ δείχνει ἀπο τὰ φαινόμενα, ἄπο τὰς ἀπειλάς, ἄπο τὰς ὄπλισμῶς ἀνθρώπος, ὅπῃ εἶχε μαζίτε, κτ. λοιπὸν ὁ Κλώδιος δικαίως ἐφοιδέθη ἄπο τὸν Μίλωνα. Ἡ περὶ βαρυώσεως, ἢ ἔλξεως πραγματεία τῶ Νότωνος σρέφεται ὁμοίως ὅλη εἰς τῶτο τὸ ἐπιχείρημα. Εἰς τὴν Φυσικῶ ἐκεῖνο, ὅπῃ ἐδείχθη πάντοτε ὁμοίως ἄπο τὰ φαινόμενα, εἶναι ἄποδεκτέον· ἀλλὰ μὴ ἢ ἔλξις τῶ Νότωνος ἐδείχθη πάντοτε ὁμοίως ἄπο ὅλας τὰς κινήσεις τῶ ἔρανίων σωμάτων, καθὼς συνάγεται ἀπο τῶ ἔροναν τῶ ἰδίων κινήσεων· λοιπὸν ἢ ἔλξις τῶ Νότωνος εἶναι ἄποδεκτέα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΟΥ ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

Τῶ Συλλογισμῶ κατὰ τὰς Διαλεκτικὰς.

Οἱ Διαλεκτικοὶ ἐνόμισαν ὠφελιμώτατον πρὸ πάντων νὰ ἐραχοληθῶν εἰς τὸ νὰ ἐξετάζων πόσα γήματα, καὶ πόσας ἔοπας ἤμπορῶσε νὰ λάβῃ ὁ συλλογισμὸς, τῶτ' ἔσιν εἰς πόσας μορφὰς ἤμπορῶσε νὰ ποικιλθῆ.

Σχῆμα συλλογισμῶ ἐννοῶσαν τὴν διάφορον λάθουσιν, ὅπῃ ἤμπορεῖ νὰ λάβῃ ὁ μέσος ὅρος εἰς τὰ δύο τεθῶντα μὲ τὰ δύο ἄκρα τῶ συμπεράσματος· καὶ ἐπειδὴ αὐτὸς ἤμπορεῖ νὰ εἶναι πρῶτον, ὑποκείμενον εἰς τὴν μείζονα καὶ κατηγορέμενον εἰς τὴν ἐλάσσονα· δεύτερον, κατηγορέμενον καὶ εἰς τὰς δύο· τρίτον, ὑποκείμενον καὶ εἰς τὰς δύο· τέταρτον, ὑποκείμενον εἰς τὴν ἐλάσσονα, καὶ κατηγορέμενον εἰς τὴν μείζονα, ἀπεφάσισαν ὅτι τέσσαρα μόνον γήματα ἤμπορῶσε νὰ λάβῃ ὁ συλλογισμὸς· πλὴν ὅχι ὁμοφώνως ὅλοι, ἀλλὰ μὲ πολλὰς φιλονεικίας, ἐπειδὴ τὸ τέταρτον ἄλλοι τὸ δέχονται διὰ γήμα, καὶ ἄλλοι τὸ ἀπορρίπτουν.

Τρόπον ἐννοῶσαν τὴν διάφορον συζύξιν, ὅπῃ ἤμπορῶν νὰ λάβων εἰς τὸν συλλογισμὸν αἱ προτάσεις αἱ καθόλα, ἢ ὅπῃ μέρους, καὶ αἱ καταφατικαί, ἢ ἀποφατικαί· οἱ ὁποῖοι ἔοποι συμποσῶνται εἰς ἑξῆς, διὰ τὴν πόσαι συζύξεις εἶναι δυνατόν τῶ τελῶν προσηλοισμῶν ἀνὰ ἑῖς λαμβανομένων. Οἱ δὲ χριστότεροι ὅμως, δηλαδὴ ἐκεῖνοι, ὅπῃ συγκροτῶν καταλλήλας συλλογισμὰς καὶ ἀσυλλογίστας, εἶναι δεκάεννέα. Τέσσαρες εἰς τὸ πρῶτον γήμα, τέσσαρες εἰς τὸ δεύτερον,

τερον, ἔξ εἰς τὸ τρίτον, καὶ πρῶτε εἰς τὸ τέταρτον· εἰς δὴλωσιν τῆς ὁποῖων ἐπενόησαν καὶ φωνὰς συμβολικὰς τὰς ἀκολούθους. Εἰς τὸ πρῶτον γῆμα· Γράμματα, Θεάσε, Σανίδι, Τεχνικός· εἰς τὸ δεύτερον· Θάμβουον, Γράψοδο, Θεάζε, Τύνιο· εἰς τὸ τρίτον· Σάβασι, Σάεινι, Σπίνθαμιν, Τέτασο, Τέεινθο, Γοργάδο· εἰς τὸ τέταρτον· Γάμαειν, Θάμεττον, Τέτασο, Τύνιο, Σίμαειν.

Διὰ τὰ καταλαμβανώμενα καλλίτερα αὐτὰς τὰς συμβολικὰς λέξεις, μᾶς ἔκαμαν τὴν χάριν καὶ μᾶς εἰδοποίησαν, ὅτι δεῦν πρέπει νὰ δίδωμεν καμμίαν προσοχὴν εἰς τὴν σημασίαν αὐτῆς, ἀλλὰ νὰ ἀδραπρῆμεν μόνον τὰ φωνήεντα, ὅπῃ ἀερέχονται εἰς αὐτὰς· τὰ ὁποῖα εἶναι δηλωτικὰ τῆς ποσότητος καὶ ποιότητος τῆς προτάσεων, καὶ ἀδρασατικά τῆς ἔσπων τῆς συλλογισμῶν τῆς κάθε γῆματος.

Τὸ Α, φέρ' εἰπεῖν, κατ' αὐτὰς δήλοϊ μίαν πρότασιν καθόλου καταφατικῶν· τὸ Ε, μίαν καθόλου ἀποφατικῶν, τὸ Ι, μίαν ὅπῃ μέρος καταφατικῶν, καὶ τὸ Ο μίαν ὅπῃ μέρος ἀποφατικῶν· καὶ διὰ βοήθειαν τάχα τῆς μνήμης ἔκαμαν καὶ διὰφόρος σίχους καθ' ἕνας εἰς τὸ βιβλίον τε, καὶ εἰς τὴν γλώσσαν τε· οἱ ὁποῖοι ἐκφράζου τὴν δύναμιν τῆς κάθε φωνήεντος· καὶ διὰ εἴνα ἀδραδειγμα μόνον ἔχετε καὶ ἐσεῖς εἰς τὴν γλώσσαν σας τῆτο τὸ δυσυχές τεξάσιχον, τὸ ὁποῖον ἀδρασαίνει ὅλλω τὴν ἀθλιότητα τῆς Διαλεκτικῶν.

Τὸ Α μὴν καταφάσκει, τὸ Ε δὲ ἀποφάσκει ἄμφω καθολικῶς.

Τὸ Ι μὴν καταφάσκει, τὸ Ο δὲ ἀποφάσκει, πλὴν ἄμφω μερικῶς.

Ὡς τὸσον εἴνας συλλογισμὸς εἰς τὸ, Γράμματα ἔλεγειν ὅτι εἶναι ἐκεῖνος, ὅπῃ ἔχει καὶ τὰς ἔεις προτάσεις καθόλου καταφατικὰς· καθῶς, παῦ ζῶον ἐμφυχον, πᾶς ἀνθρωπος ζῶον, πᾶς ἀνθρωπος ἐμφυχον. Εἰς τὸ Θεάζε εἶναι ἐκεῖνος, τῆ ὁποῖα ἡ πρώτη, καὶ ἡ τρίτη εἶναι καθόλου ἀποφατικὰ, καὶ ἡ

δευτέρα καθόλα καταφατική· καθώς, εδείς λίθος ζῶον, πᾶς ἀνθρώπος ζῶον, εδείς ἀνθρώπος λίθος. Εἰς τὸ Σάβασι εἶναι ἐκεῖνος, ὅπῃ τῷ πρώτῳ καὶ δευτέρῳ τὰς ἔχει καθόλα καταφατικὰς, καὶ τῷ τρίτῳ ἐπὶ μέρος καταφατικῶς, καθώς· Πᾶς βῆς μυκᾶται, πᾶς βῆς ζῶον, ἄρα τὸ ζῶον μυκᾶται· κ. τ. λ.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἤμπορῆσε νὰ ξενιθῆτις βλέπωντας μερικὰς ἀπὸ τὰς εἰρημύας συμβολικὰς λέξεις νὰ ἔχεν τὰ αὐτὰ φωνήεντα, μετὰ τῷ αὐτῷ τάξιν· καθώς τὸ, Θεάσε, Θεάζε, Σαῖδι, Σάεινι, κτ. εἰς ἕνα ὅπῃ νὰ φανῆ εἰς εἷνα, ὅπῃ δὲν ἔχει εἰδησιν τῶν ποιῶν, ὅτι ἐπαναλαμβάνεται ὁ ἴδιος ἕνα ὅπῃ, ἵνα τῷ μᾶς ἐνεθῆσιν, ὅτι ὁ ἴδιος ἕνα ὅπῃ εἶναι πλέον ὁ αὐτὸς, ὅταν ἀνήκῃ εἰς ἄλλο γῆμα ἁφύρον.

Τὸ ὁποῖον τῷ ἵνα νὰ τὸ καταλάβῃ τινὰς καλλίτερα, πρέπει νὰ ἰξούρη, ὅτι οἱ Διαλεκτικοὶ ἐσοχάθησαν ὅτι δὲν ἄρκυσε νὰ ἰξούρην ἕως ἐν γῆμα εἰς πόσας ἕνας ἤμπορῆσε νὰ καταρρύθμιθῇ εἷνα συλλογισμὸς, ἀλλὰ ἐνόμισαν πρᾶγμα ὠφελιμώτατον καὶ τὸ νὰ ἐξετάσεν πόσοι ἕνα ὅπῃ ἤμπορῆν νὰ ἀνήκῃν εἰς κάθε γῆμα. Καὶ ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς ἕνα ὅπῃ ἤμπορει νὰ ἀνήκῃ εἰς πολλὰ γῆματα, ἐσοχάθησαν ὅτι ὅπου τὸν ἀπενέμῃν εἰς καθένα, ἦτον ἀνάγκη νὰ βαπτισθῇ μετὰ ἁφύρα ὀνόματα, ἵνα νὰ μὴ συγχέωνται ὁ εἷνα μετὰ τὸν τῷ ἄλλῃ γῆματος, ὅπῃ ἔχει τὰ αὐτὰ φωνήεντα.

Ἐννεὰ ἕνας ὡς τὸσον ἐπείμῃν εἰς τὸ πρῶτον γῆμα ἐπειροί, ὅπῃ δὲν εἰδέχοντο τὸ τέταρτον· τέσσαρες ἀμέσας, καὶ πέντε ἐμμέσας, τὲς ὁποῖας ἀδίκως, καὶ ληστεικῶς τὲς ἤρπασαν ἄλλοι, καὶ τὲς ἀπέδωκαν εἰς εἷνα τέταρτον ἀγνώστον εἰς αὐτὰς· τέσσαρες εἰς τὸ Β'. καὶ ἕξ εἰς τὸ Γ'. καθώς εἶπαμεν ἀνωτέρω.

Μετὰ αὐτὰς τὰς εἰδοποιήσεις θέλει ἤμπορῆσει καθένας, ἀνὰ θέλησιν ὁ Θεός, νὰ καταλάβῃ, ὅτι ἀγκαλά

λά τὸ Θεάσει, Θεάζει, Τεύασο, Τέτασο συγκροτῶν τὸν ἴδιον ἔσπον, ὅσον δὲ τὴν φύσιν καὶ ἐξάταξιν τῶν προτάσεων, δὲ συγκροτῶν ὅμως τὸν αὐτὸν καὶ ἀπλῶς· ἐπειδὴ τὸ Θεάσει εἶναι εἷας ἔσπος ἀμεσος τῆ πρώτῃ χήματος, τὸ Θεάζει εἷας ἔσπος τῆ δεύτερη, καὶ τὸ Τεύασο τῆ πρώτῃ, κατατινας σοφές, καὶ τῆ τετάρτῃ κατ' ἄλλας σοφωτέρως· αἱ ὁποῖαι διαφοραὶ καθ' ἑαυτῶν βλέπει πόσον ἀναφελεῖς, καὶ ἀσαφεῖς εἶναι.

Ὅσον δὲ λειπῶν δὲ εἶχαν, μοῖ φαίνεται, οἱ Διαλεκτικοὶ καὶ ἐκάθ' ἑαυτῶν νὰ χάνων τὸν καιρόν τες εἰς παρομοίας ζητήσεις, ἢ πρέπει νὰ εἰπῶμεν, ὅτι ἐνόμισαν πῶς ἦτον πολλὰ ἐφέλιμον εἰς εἷας, ὅπῃ ἔχει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ ζῶμι δὲν πρέπει νὰ πίνεται πολλὰ καυτὸν, ἐξ' ἑνὸς ζυματίζει (καίαι), νὰ γνωρίζῃ προτιτέρα νὰ ἀποφασίσῃ, ἀν' ὁ συλλογισμὸς πρέπει νὰ εἴη ἐπάνω εἰς τὸ Γράφοδο, ἢ ἐπάνω εἰς τὸ Σάβασι, εἰς τὸ Τεχνικός, ἢ εἰς τὸ Τεύσιο, κτ.

Ἐξω ἀπὸ αὐτῶν τῶν μερικῶν κανόνων ὅλων τῶν ἔσπων τῶν συλλογισμῶν θεωρητικῶν καὶ τὰ διαφοραὶ χήματα τες, ἐκτείνοντο ἀκόμη οἱ Διαλεκτικοὶ καὶ εἰς κάποιους ἄλλας ἁρμικῶς, ἀπὸ τῶν ὁποῖων ἄλλοι εἶναι καθ' ἑαυτῶν πόσον ἐναργεῖς, ὅπῃ δὲν ἐχρειαζοῦντο ἄλλο, πῶς μόνον νὰ τῶν ἀναφέρων, καὶ ἄλλοι εἶναι μετὰ χάριν τῆ Θεῶ καὶ ψυδαῖς.

Καὶ ὅσον δὲ τῶν πρώτῃς, ποῖος δὲν ἰξούρει πρώτον, ὅτι ὁ συλλογισμὸς ὄντας πῶς ἀφάθεσις δύο ὄρων μὲ εἷας τείτον, δὲν πρέπει νὰ ἔχη πῶς μασοτέρως ἀπὸ τῆ εἷς ὄρος; Δεύτερον, ὅτι ἐπειδὴ ὁ μέσος ὄρος συγκρίνεται εἰς τὰ τετάρτα μὲ τῶν ἄλλας δύο, δὲν πρέπει νὰ ἐμβαίνῃ μήτε ὀλόκληρος, μήτε ἐν μέρει εἰς τὸ συμπέρασμα; Τεῖτον, ὅτι κανόνων ὄρος δὲν πρέπει νὰ ληφθῇ εἰς τὸ συμπέρασμα καθολικώτερος, ἀπὸ ὅτι ἐλήφθη εἰς τὰ τετάρτα, ἐξ' ἑνὸς ἀλλέως οἱ ὄροι δὲν εἶναι πλέον τῆ εἷς, ἀλλὰ τέσσαρες. Τέταρτον, ὅτι ἀπὸ δύο καταφατικῶν τετάρτων δὲν ἔμπορεῖ νὰ εἴη συμπέρασμα ἀποφατικόν; Πέμπτον, ὅτι αἰτίως

σως τὸ εἶνα ὑπὸ τὰ τεθρῶτα εἶναι ἀποφατικόν, ὃ ἐστὶ δείχνη ὅτι εἶνα ὑπὸ τὰ ἄκρα δευὶ συμφωνεῖ μὲ τὸν μέσον ὅρον, πρέπει νὰ εἶναι καὶ τὸ συμπέρασμα ἀποφατικόν· ἢ ἀνίσως εἶνα ὑπὸ τὰ τεθρῶτα εἶναι μερικόν, μερικόν πρέπει νὰ εἶναι καὶ τὸ συμπέρασμα· τὰ ὅποια αὐτὰ καὶ τὰ δύο τὰ ἐξηγῶσαν μὲ τὴν φράσιν, ὅτι τὸ συμπέρασμα τῷ χειρόνι ἔπεται, ὀνομάζοντες χειρόν· τὴν μερικῶ καὶ τὴν ἀποφατικῶ πρότασιν, θεωρεῖν ὡς πρὸς τὰς καθόλα καὶ καταφατικές.

Εἰς αὐτὰς ἐπρόθετον καὶ ἑτέρας παρομοίας, ἄλλας ὡς αξιώματα, καὶ ἄλλας ὡς πορίσματα· καθῶς, αἱ μερικαὶ προτάσεις φερέχονται εἰς τὰς καθόλα, καὶ ὅχι αἱ καθόλα εἰς τὰς μερικές. Τὸ ὑποκείμενον κάρνει τὴν πρότασιν καθόλα, ἢ μερικῶ, καθ' ὃ ἢ θελε ληφθῆ καθόλα, ἢ ἐν μέρει. Εἰκείνο, ὅπῃ καταφάσκεται, ἢ ἀποφάσκεται καθόλα εἰς μίαν, ἢ ὑπὸ μίαν κλάσιν, καταφάσκεται, ἢ ἀποφάσκεται εἰς ὅλα, ἢ ὑπὸ ὅλα τὰ άτομα, ὅπῃ φερέχονται εἰς αὐτῶ. Καὶ ἄλλας ἀπλοισίαις, ἀληθεῖς ναὶ, ὅμως ψυχρὰς τελάχισον, καὶ φευγτικές.

Εἰς τὰς εἰρημύας ὅλας ἐσωαειθμῶσαν καὶ τέρας τὰς ἐξῆς· ὅτι δηλαδή ὑπὸ δύο ἀποφατικῶν προτάσεων εὐδὲν συνάγεται· καὶ ὑπὸ δύο μερικῶν ὁμοίως εὐδὲν συνάγεται· οἱ ὅποιοι, ἀγκαλὰ καὶ ἀληθεῖς εἰς πολλὰς πτώσεις, φέρονται ὅμως καὶ εἰς πολλὰς· διὰ τὸ ὅσον διὰ τὰς δύο ἀποφατικῶν, ἢ θελα νὰ ἰξῶρω ἀνὰ ὑπὸ τὸ νὰ μὴ εἶναι εἶνα παράγμα μὴτε καλόν μὴτε μέτερον, διὰ τί νὰ μὴ ἠμπορῶ νὰ συνάξω, ὅτι εἶναι κακόν; Καὶ, ὑπὸ τὸ νὰ μὴ εἶναι εἶνα δευὶ σημεῖον μὴτε εἰς τὸ εἶνα, μὴτε εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον μιᾶς γραμμῆς, διὰ τί νὰ μὴ ἠμπορῶ νὰ συνάξω ἀπὸ ἀδείας ὅτι εἶναι μεταξύ εἰς τὰ δύο;

Ὅσον διὰ τὸ νὰ μὴ συνάγεται τίποτες ὑπὸ δύο μερικῶν, ἐγὼ δευὶ ἰξῶρω πῶς ἠμπορῶν οἱ Διαλεκτικοὶ μὲ τὸν κανόνα τὰς νὰ ἀρρηθεῖν, ὅτι δύο κεφάλαια

ἴσα καὶ τὰ δύο μὲ τὸν ἀριθμὸν πέντε, ἢ ἄλλον ὅποιονδήποτε, δεῦν εἶναι ἴσα καὶ ἀλλήλοις (Κεφ. Α'. Α'ρθρ. Β.); καὶ μήτε ἀξίζει νὰ εἰπῶν, ὅτι εἰς αὐτὸν τὸν συλλογισμόν αἱ δύο προτάσεις εἶναι ὡς ἑαυτὸν καθ' ἑκάστα, ὡς ἐπὶ μέρες, διὰ τὴν αὐτὴν ὠφελῆσε τῆτο, ἐγὼ ἤθελα τὴν ἐρώτησιν, αὐτὴν αἱ δύο καθ' ἑκάστα εἰς ἐκεῖνον τὸν συλλογισμόν δίδαν ὀρθότατον συμπέρασμα, διὰ ποῖον λόγον νὰ μὴν ἤμπορῶν νὰ τὸ δώσω καὶ εἰς ἄλλον ὅποιονδήποτε; καὶ διὰ τί λέγοντας τινὰς ὅτι ὁ Σωκράτης εἶναι ἀνθρώπος, ὁ Πλάτων εἶναι ἀνθρώπος, νὰ μὴν ἤμπορῶν νὰ συμπεραίνῃ, ὅτι ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Πλάτων εἶναι τὸ ἴδιον πρᾶγμα, ὅσον καὶ τὴν φύσιν; Χωρὶς τῆτο· εἰς ἐκεῖνον τὸν ἴδιον συλλογισμόν, καὶ εἰς ἄλλον ὅποιονδήποτε τῆς αὐτῆς φύσεως, εἶναι ἀκολούτατον νὰ δώσῃ τινὰς εἰς τὰ δύο τεθέντα χῆμα μερικῶν προτάσεων, καὶ νὰ συναξῆ μὲ ὅλον τῆτο συμπέρασμα ὀρθότατον, καθὼς ἐπὶ ὡς ἀδείγματα, αὐτὸν ἔλεγε τινὰς ἕως· εἶναι τινὲς ἀριθμοὶ, τῆν ὁποίων τὸ κεφάλαιον εἶναι ἴσον μὲ δώδεκα· εἶναι καὶ ἄλλοι τινὲς, τῆν ὁποίων τὸ γινόμενον εἶναι ἴσον μὲ δώδεκα· λοιπὸν εἶναι τινὲς ἀριθμοὶ, τῆν ὁποίων τὸ κεφάλαιον εἶναι ἴσον μὲ τὸ γινόμενον τινῶν ἄλλων· ὁ συλλογισμὸς ἕτος δεῦν εἶναι ὀρθότατος; καὶ ὅμως τίς ἤμπορεῖ νὰ ἀμφιβάλλῃ ὅτι τὰ τεθέντα καὶ τὰ δύο εἶναι ἐπὶ μέρες; ἀλλ' ὅσον διὰ τῆτο ἀρκεῖν τὰ εἰρημνία.

Ὁ Συγγραφεὺς τῆς Τέχνης τῆ νοεῖν, ὁ ὁποῖος φαίνεται νὰ ἐσάθῃ εὐίας ἀπὸ τῆς πρώτης εἰς τὸ νὰ γνωρίσῃ, αὐτὸν ὅχι τὸ ψεῦδος, τὸλάχιστον τὴν ὀλίγην χῆσιν, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα τὴν πολλὴν ἀχρησίαν τῆν ὡς ἑαυτὸν ἀπὸ αὐτῆς τῆς κανόνας, ἔπειτα ὅμως ἀντιφάσκωντας αὐτὸς ἑαυτῶν, καθὼς συνηθίζου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἀνθρώποι, ἐκταύθη ὡς ἑαυτὸν ἀπὸ ὅλης τῆς ἄλλης εἰς τὸ νὰ ἐξηγήσῃ καὶ νὰ ἀποδείξῃ λεπτομερῶς ὅλα τὰ μυστήρια τῆν ἕστων καὶ τῆν χημάτων, ἀποδείκνυται ὅλη τῆς ἁληθῆς κανόνας καὶ ἀξιώ-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περί Διλήμματος, Σωρείτε, ἔ'παγωγῆς.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν Α'.

Περί Διλήμματος.

Τὸ Δίλημμα εἶναι εἷς συλλογισμὸς σὺνθετος, εἰς τὸν ὁποῖον, ἀφ' ἧ ἐκθέσῃ τινὰς τὰ διάφορα μέρη εἰς ὅλα μὲ μίαν πρότασιν διαζυκτικῶ, δείχνει πῶς διὰ τὸ ὅλον πρέπει πάντοτε νὰ συμπερανθῇ τὸ ἴδιον πρᾶγμα, ἢ τὸ ὅποιον μέρος ἢ ἀν' θεωρηθῇ. Τέτοιον εἶναι τὸ θρυλιανὸν Δίλημμα τῷ Τερτυλιανῷ ἐναντίον εἰς τὸν Αὐτοκράτορα Τραϊανόν, ὁ ὁποῖος ἐπρόσβαξε νὰ μὴ κάμνῃν θεραστότερον ἐξέτασιν ἐναντίον εἰς τὰς Χριστιανὰς, ὅμως νὰ τιμωρῆν ἐκείνας, ὅπῃ ἤθελον φανῇ Χριστιανοί. Οἱ Χριστιανοί (ἐλεγεν ὁ Τερτυλιανός) εἶναι ἢ κακοί, ἢ καλοί. Λοιπὸν εἰ μὴ εἶναι κακοί, διὰ τί ἐμποδίζεις νὰ κάμνῃν ἐξέτασιν περὶ αὐτῶν; εἰδὲ καὶ εἶναι καλοί, διὰ τί τὰς καταδικάζεις; τὸ ὅποιον εἰς χῆμα διαλεκτικὸν θέλει νὰ εἰπῇ ἔτσι· τὸ περὶ Χριστιανῶν ψήφισμά σε εἶναι ἀδικον καθ' ὅποιονδήποτε τρόπον καὶ ἀν' τὸ θεωρήσῃ τινὰς, εἴτε κακοί δηλ. εἶναι αὐτοί, εἴτε καλοί. διὰ τί, ἀν' τὸ πρῶτον, διὰ τί ἐμποδίζεις νὰ κάμνῃν ἐξέτασιν; εἰδὲ τὸ δεύτερον, διὰ τί τὰς καταδικάζεις;

Τῆτο τὸ εἶδος τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅταν γίνεται καθὼς πρέπει, ἔχει μεγαλωτάτην ἰχμύ· ἐπειδὴ ἀφαιρεῖ ἄπο τὸν ἐναντίον κάθε σωτηρίαν, ἢ καταφυγῶν. Ὅμως εἰς τῆτο ἀπαιτεῖται πρῶτον νὰ διαιεθεῖ ἐπ' ἀκρεβῆς τὸ ὅλον εἰς τὰ μέρητα· καὶ αὐτὰ τὰ μέρη νὰ ἀπαλειθεῖν ὅλα· ἐπειδὴ ἀνίσως ἀλειθεῖται κανένα ἄπο αὐτὰ, τὸ Δίλημμα πλέον δευ' ἀρῖζει

τίποτες. Τέτοιον είναι εκείνο, ἃ τῶ ὁποίῃ διιχυρίζοντο μερικοὶ παλαιοὶ Φιλόσοφοι νὰ δείξουν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ φοβέμεθα τὸν θάνατον. Μετὰ τὴν θάνατον, ἔλεγον, τῶ σώματος ἢ ψυχῆ ἢ δὲν ζῆ καθόλου, ἢ ζῆ μίαν ζωὴν καλλιτέραν. εἰ μὴ τὸ πρῶτον, αὐτὴ δὲν αἰθαίνεται πλέον τίποτες· εἰδὲ τὸ δεύτερον, αὐτὴ εἶναι ἀδαιμονετέρα· λοιπὸν ἂ θάνατος δὲν εἶναι ἀξιος φόβου· ἀφίνωντας ἔξω ἀπὸ τῆς ἀπαρίθμησίν τας, τῆς τρίτης πτώσει, ὅπῃ εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον κάμνει τὰς ἀνθρώπους νὰ φοβῶνται τὸν θάνατον, τῶ τ' ἔστιν ὅτι τῆς ψυχῆς ἢμπορεῖ νὰ τὴν δεχθῆ μία ζωὴ πολλὰ χειροτέρα ἀπὸ τῆς πρώτης.

Δεύτερον αἱ συνέπειαι, ὅπῃ ἀγαίνων ἀπὸ κάθε μέρος, νὰ εἶναι ἀληθινὰ ἢ ἀναγκαῖα· ὅθεν κακῶς ἐσυλλογίζετο ἐκεῖνος, ὅπῃ ἤθελε νὰ ἀποξέψῃ ἀλλὰς ἀπὸ τὸ νὰ ἀνακατόνωνται εἰς τὰς κοινὰς ἐπιθέσεις λέγωντας· αὐτὴ ἀνακατόνη εἰς τὰ κοινὰ, ἢ κάμνει καλὸν, καὶ δυσαρесеῖς εἰς τὰς ἀνθρώπους, ἢ κάμνει κακὸν, καὶ δυσαρесеῖς εἰς τὰς θεάς· λοιπὸν κατ' ἐξῆς τρόπον δὲν πρέπει νὰ ἐμβαίνη εἰς τὰ πολιτικά· ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον κάμνωντας καλὸν νὰ δυσαρεσῆ εἰς τὰς ἀνθρώπους· μὰ καὶ αὐτὴ δυσαρεσῆ εἰς τὰς κακὰς, θέλει ἀρεσῆσει εἰς τὰς καλὰς, εἰς τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἐπιθυμῆ κάθε τιμημένος ἃ νὰ ἀρεσῆσει.

Τρίτον φυλακτέον ὅπῃ ὁ συλλογισμὸς νὰ μὴ ἢμπορῆ νὰ γυρίσῃ ἐναντίον εἰς ἐκεῖνον, ὅπῃ τὸν κάμνει, καθὼς τὸ ἔπαθε (ὡς λέγουσιν) ὁ Πρωταγόρας μὲ εὐὰ μαθητῶν τε, τὸν ὁποῖον ὑπεχέθη νὰ τὸν διδάξῃ τὰ δίκαια, μὲ συμφωνίαν νὰ τῶ πληρώσῃ τὸ ἡμισυ τῶ μισθοῦ εἰς τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸ ἄλλο ἡμισυ, ὅπότεν ἤθελε νικήσῃ τῆς πρώτης κείσιν, ὅπῃ ἤθελεν ἐπιχειρεθῆ νὰ ἀφεντῶσῃ. Λοιπὸν κατηγορῶντας τὸν μαθητῶν, ὅπῃ δὲν ἤθελε νὰ ἐπιχειρεθῆ κάμναι κείσιν, ἃ νὰ μὴ τὸν πληρώσῃ, τὸν ἐφοβέεισε νὰ τὸν ἐγκαλέσῃ εἰς τῆς κείσιν, λέγωντας· ἐσύ

θέλεις μὲ πληρώσει μὲ κάθε τρόπον· ἢ δὲ τὴν ἢ θέλεις κερδήσει, καὶ καὶ τὴν συμφωνίαν μας, θὰ μὲ πληρώσης, ἢ θέλεις χάσει, καὶ καὶ τὴν λύπασιν τῆς κριτῆς, θὰ μὲ πληρώσης. Δὲν θέλω σὲ πληρώσει κατ' ἐδούα τρόπον, ἀπεκρίθη ὁ μαθητής· ἢ δὲ τὴν ἢ σὲ νικῶ, καὶ οἱ κριταὶ μὲ ἀπαλλάττεν ἀπὸ τοῦ νὰ σὲ πληρώσω, ἢ νικῶμαι, καὶ δὲν σὲ πληρώνω τίποτες, καὶ τὴν συμφωνίαν μας.

ΑΡΘΡΟΝ Β'.

Περὶ Σωρείτη.

Ο Σωρείτης εἶναι μία σειρά προτάσεων διατεταγμένων πρὸς ἀλλήλας, καὶ ἐξαρτημένων ἀπ' ἀλλήλων, εἰς τρόπον ὅπως ἐκεῖνο, ὅπως κατηγορεῖται εἰς τὸ τελευταῖον υποκείμενον, νὰ ἴμπορῃ νὰ κατηγορηθῇ καὶ εἰς τὸ πρῶτον.

Τὸ γῆμα, ὅπως δίδεται εἰς τέλει τὴν ἐπιχείρησιν εἶναι νὰ γίνεται πάντοτε τὸ κατηγορέμενον τῆς ἡγεμένης, υποκείμενον τῆς ἐπομένης προτάσεως, ἕως ὅπως τέλος πάντων τὸ υποκείμενον τῆς πρώτης νὰ συναφθῇ μὲ τὸ κατηγορέμενον τῆς τελευταίας.

Θέλωντας, ἀδελφείματος χάριν, νὰ δείξω ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι φύσει ἀθάνατος, ἴμπορῶ νὰ εἰπῶ· ἡ ψυχὴ εἶναι ἀπλή· ἐκεῖνο ὅπως εἶναι ἀπλῆν, δὲν ἔχει μέρη· ἐκεῖνο ὅπως δὲν ἔχει μέρη, εἶναι ἀδιαίρετον· ἐκεῖνο ὅπως εἶναι ἀδιαίρετον, εἶναι ἀφθαρτον· ἐκεῖνο ὅπως εἶναι ἀφθαρτον, εἶναι φύσει ἀθάνατον· λοιπὸν ἡ ψυχὴ εἶναι φύσει ἀθάνατος.

Τῆτο τὸ εἶδος τῆς ἐπιχειρήσεως τὸ ἐφόρῃκε, καθὼς λέγουσιν, Εὐβελήδης ὁ μαθητὴς Εὐκλείδου τῆς Μεγαρέως, ἑξάρχου τῆς Σοφισῶν, καὶ ἦτον εἰς μεγαλύτερησιν κοντὰ εἰς τὴς Σοφισίας· ἐπειδὴ εἶναι δὲκολωτέρον

ρον να απατήση τινὰς με τῆτο, ἢ μὲν ἄλλο ὅποιον-
δήποτε.

Διὰ τῆτο οἱ λογικολόμοι λέγουν, ὅτι εἰς να εἶναι
ἀληθινὸν τὸ συμπέρασμα εἰὸς Σωρείτη, ἄρῆπει να
καταβαίνεν αἱ προτάσεις ἀμέσως ἢ μία ἄπο τὴν ἄλλ-
λῶ, καὶ να μὴ εἶναι ἄπο αὐτὰς καμμία ψεύδης, ἢ
ἀμφίβολος. Μὰ αὐτὸν ὅμως τὸν κανὸνα μόνον, ἐμὴνα
μὲ φαίνεται ὅτι δύσκολα ἴσως ἠθέλον ἠμπορέση τι-
νάς να ἐλέγξῃ τὸ ψεῦδος τῆ Σωρείτη ἐκείνη, δι' ἣ ὁ
Θεμισοκλῆς ἀσεῖζόμενος, ἀπέδειχεν ὅτι ὁ υἱὸς τε
(ὠντας δύο χρόνων βρέφος), ἐξοσιάζεν ὄλλῶ τῶ
Ἑλλάδα· ὁ υἱὸς μὲ (ἔλεγε) ἐξοσιάζει τῶ μητέρα-
τε· ἢ μητέρατε ἐξοσιάζει ἐμὴνα· ἐγὼ ἐξοσιάζω ὄ-
λλῶ τῶ Ἑλλάδα· λοιπὸν ὁ υἱὸς μὲ ἐξοσιάζει ὄλλῶ
τῶ Ἑλλάδα· ἐπειδὴ εἰς τῆτον τὸν Σωρείτῶ ὄλλαι αἱ
προτάσεις ἦτον βέβαια συυδεδεμῆται, καὶ ἐκρέμοντο ἀ-
μέσως ἢ μία ἄπο τῶ ἄλλῶ, καὶ ἠμπορέσαν ὄλλαι
να εἶναι εἰς τῶ σημασίῶν τῶ ἀληθεῖς.

Ὅθεν συμφέρε να προδέσωμεν καὶ ἐκεῖνο, ὅπῃ
εἶπαμε εἰς τὸν κυρίως συλλογισμόν, ὅτι οἱ ὄροι ἄρῆ-
πει να λαμβάνωνται πάντοτε εἰς τῶ αὐτῶ εἴνοιαν·
τὸ ὅποιον εἰς τὸν Σωρείτῶ εἶναι τὸσον ἀναγκαιότερον,
ὅσον εἶναι δὺκολώτερον να γῆμῃ μεταβολὴ εἰς μίαν
σειρῶ τῶσῶν ὄρων· ἄπο τὸ ὅποιον κρέματα τὸ ψεῦ-
δος τῆ προκειμῆς Σωρείτη· ἐπειδὴ δεδόδα ὅτι ὁ υἱὸς
ἐξοσιάζε τῶ μητέρα, καὶ ἢ μητέρα τὸν Θεμισοκλέα·
δὴν ἐξοσιάζων ὅμως αὐτοὶ τὸν Θεμισοκλέα με τὸν
ἴδιον τρόπον, ὅπῃ ὁ Θεμισοκλῆς ἐξοσιάζε τῆς Ἑλ-
λῶας· ἀλλ' ὁ υἱὸς ἐξοσιάζε τὴν μητέρα με φωνὰς καὶ
ἐνοχλήσεις, καὶ ἢ μητέρα τὸν Θεμισοκλέα με κολα-
κείας καὶ ἄρῃα καλέσεις· ὁ δὲ Θεμισοκλῆς ἐξοσιάζε
τῆς Ἑλλῶας με ἐξοσίαν καὶ δυνάμιν, ὅπῃ τῆ εἰδό-
θη ἄπο τῶ Πολιτεῖαν.

Τὸ καλλίτερον μέσον εἰς να γνωρίση τινὰς τὰ τε-
τοια ψεύδη, εἶναι να ἀνθυποβάλλῃ εἰς καθε πρότασιν
τὸ προκειμῆν, καὶ ἀν' αἱ προτάσεις εἶναι πάντοτε (ὅ

116 Τμήμ. Γ'. Περί Ἐπιχειρήσεων.

ὅτι ὅλα) ἀκρίβεις, ὁ Σωκράτης εἶναι ὀρθός· εἰδὲ μὴ, εἶναι ψεῦδής. Εἰς τὸ πρῶτον παράδειγμα, φέρει πρῶτον, ἢ μπορῶμεν μὲ λόγον νὰ εἰπῶμεν, ἢ ψυχὴ εἶναι ἀπλή, ἢ ψυχὴ δὲν ἔχει μέρη, ἢ ψυχὴ εἶναι ἀδιαίρετος, ἢ ψυχὴ δὲν εἶναι φθαρτὴ, ἢ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατος· εἰς τὸν Σωκράτην ὅμως τὰ Θεμισοκλέους δὲν ἢ μπορῶμεν παρομοίως νὰ εἰπῶμεν· ὁ υἱὸς μὲ δύο χρόνων βρέφος ἐξοσιάζει τὴν μητέρα τε, ὁ υἱὸς μὲ δύο χρόνων βρέφος ἐξοσιάζει ἐμῶς, ὁ υἱὸς μὲ δύο χρόνων βρέφος ἐξοσιάζει ὅλους τὰς Ἑλλήνας· ἐπειδὴ δὲ οὗτος θέλει φανῆ ἢ διαφορὰ τῆς ἐξοσίας.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν Γ'.

Περί Ἐπαγωγῆς.

Ἐπαγωγὴ εἶναι εἷς ἕνα ἕξις ἐπιχειρήσεως, εἰς τὸν ὁποῖον, διὰ εἷς ὁλόκληρον γένος, ἢ εἶδος συμπεραίνεται ἐν γένει ἐκεῖνο, ὅπῃ συμπεραίνεται ἐν μέρει διὰ κάθε εἶδος, ἢ κάθε ἄτομον, ὅπῃ περιέχεται εἰς ἐκεῖνο τὸ γένος, ἢ εἶδος· καθὼς, ὁ ἄνθρωπος, ὁ βῆς, ὁ ἵππος, ὁ κύων, ὁ λέων, κτ. κτ. εἶναι αἰδητικὰ· λοιπὸν κάθε ζῶον εἶναι αἰδητικόν. Καὶ, ὁ Σωκράτης, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Καλλίας, κτ. κτ. εἶναι λογικοί· λοιπὸν κάθε ἄνθρωπος εἶναι λογικός.

Ἐδῶ εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γῶν ἢ ἐπαείθμισις ἐντελής κὶ πλήρης, ἢ κὶ νὰ ἐφαρμόζη κυρίως εἰς ὅλα τὰ μέρη ἐκεῖνο, ὅπῃ συμπεραίνεται διὰ τὸ ὅλον. Ὅθεν καθὼς ἤθελον εἰπῆτις, ὅτι τὸ σίδηρον, τὸ μολύβι, τὸ καλαῖ, τὸ χάλκωμα, τὸ ἀσίμι λύονται μέσα εἰς τὸ ὄξύ τῆς νίτρου· λοιπὸν κάθε μέταλλον λύεται μέσα εἰς τὸ ὄξύ τῆς νίτρου· ἐπειδὴ λείπει ἀπὸ τῶν ἀπαείθμισιν ὁ χρυσός, κὶ ἡ πλατίνα, τὰ ὁποῖα μέγαν ἀναλλοίωτα εἰς αὐτό.

Τὸ τοῦ εἶδος τῆς ἐπιχειρήσεως τὸ μεταχειρίζονται πολλὰ οἱ Φυσικοὶ, ὅταν δὲ ἤμπορῶν νὰ ὑποβάλαν εἰς τὴν ἀδελφότητα ἢ πείραντες ὅλα τὰ σώματα, ὅπως ἀνήκον εἰς μίαν ἢ τὴν αὐτὴν κλάσιν, καὶ τότε ὀνομάζεται ἐπιχείρησις ἐξ ἀναλογίας. Ἡμεῖς ὁμῶς εἰδείξαμεν ἤδη εἰς τὸ πρῶτον Μέρος (Τμήμ. Γ'. Κεφ. Γ'. Α' ρθ. Α'. §. 2.) πρῶτον, ὅτι ἡ ἀναλογία δὲν ἀδελφεί, εἰμὴ τὴν ἰδικὴν βεβαιότητα· ἔπειτα ὅτι πρέπει νὰ μεταχειριζώμεθα τὴν ἀναλογίαν μὲ πολλὴν προσοχίαν, ἵνα νὰ ἀποκτήσωμεν ἢ αὐτὴν τὴν βεβαιότητα· ὅθεν τὰ ἀδελφείματα ἐκείνα, ὅπως καταφάσκειται, πρέπει νὰ εἶναι τὸσον ἴσα, τὸσον ὁμοιόμορφα, ἢ τὸσα πολλὰ, ὅπως νὰ ἤμπορῶν καὶ τὰς νόμους τῆς φύσεως (εἰς τὴν ὁποίαν τὰ ἴδια ἀποτελέσματα προέρχονται ἀπὸ ὁμοίας αἰτίας, καὶ ἀνάπαλιν) νὰ συμπερανθῆ μὲ λόγον, ὅτι αὐτὸ τὸ ἴδιον πρῶγμα ἀνήκει καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ὑποκείμενα τῆς αὐτῆς κλάσεως, ὅπως δὲ ἤμπορῶν νὰ ὑποπέσων εἰς τὴν ἐξέτασιν. Ὀλίγα ἀδελφείματα δὲν χρησιμύουσι ἵνα νὰ συστήσων ἄμικτόν ἀποτέλεσμα, ἢ ἅς εἶναι ἢ σύμφωνα, καὶ ἐξ ἐναντίας εἴνα μόνον ἀσύμφωνον, εἶναι ἀρκετὸν νὰ ἀναξέψῃ τὸ συμπέρασμα.